

Asia: VN/34059/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi toisen asteen koulutuksen kehittämishankkeeseen liittyvistä säädösmuutoksista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

MTK-Kaakkois-Suomi kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikon lakiluonnoksesta.

Kehittämishankkeen tehtävänä oli valmistella lakiesitys, joka turvaa toisen asteen koulutuksen saavutettavuuden tilanteessa, jossa alueiden väliset väestölliset erot kasvavat.

Toisen asteen koulutuksen ja jatkuvan oppimisen koulutusmahdollisuuksia tarvitaan maakunnissa myös tulevaisuudessa, jotta maakunnat saavat osaavaa työvoimaa toimialoilleen. MTK-Kaakkois-Suomen alueen maakunnat, Kymenlaakso ja Etelä-Karjala, edustavat valtakunnallisesti merkittävän metsätalouden ja metsäteollisuuden keskittymää ja alkutuotannon, maaseutumatkailun ja maaseutuuyrittämisen työllistävyys on merkittävää. Luonnonvara-alalla kehitys on nopeaa ja siihen kehitykseen on kyettävä vastaamaan ajankohtaisella koulutustarjonnalla. Kyseiset maakunnat ovat kokeneet rajun rakennemuutoksen ja alueella tunnustetaan nopean reagoinnin tarve, kun toimintaympäristössä tapahtuu äkillisiä muutoksia. Myös näihin tilanteisiin tarvitaan valmiutta panostaa koulutukseen ja uuden oppimiseen.

Kymenlaakso ja Etelä-Karjala edustavat alueita, joissa väestölliset erot kasvavat valtakunnallisesti huomattavimmin. Esitetysssä arvioissa nuorten lukumäärä vuonna 2040 verrattuna nykytasoon on Kymenlaaksossa 68,5 % ja Etelä-Karjalassa 74 %. Ammatillisessa koulutuksessa opiskelijoista merkittävä osa on työikäisiä. Väestöennusteen perusteella kuitenkin myös työikäisten määrä tulee vähenemään. Työurat rakentuvat nykyisin useista vaiheista ja muutos edellyttää aiempaa vahvemmin kykyä ja valmiutta uuden oppimiseen. Väestön ikääntyminen ja nuorten ikäluokkien pieneminen nostaa esille uudenlaisia osaamistarpeita ja korostaa jatkuvan oppimisen merkitystä.

Määrärahan jakamisesta oppivelvollisuuskoulutuksen rahoituksen ja jatkuvan oppimisen rahoituksen välillä päätettäisiin esityksen mukaan vuosittain valtion talousarviossa. Jatkossa oppivelvollisille ja muille oppivelvollisuuslain mukaiseen maksuttomaan koulutukseen oikeutetuille tarkoitetun koulutuksen määräraha määriteltäisiin oppivelvollisuusikäisten ikäluokkien suuruuden perusteella ja muuta resurssia kohdennettaisiin jatkuvan oppimisen tarpeiden perusteella alueellisten elinkeinojen ja elinkeinoissa tapahtuvien muutosten mukaisesti.

MTK-Kaakkois-Suomi kantaa huolta siitä, että näiden kahden opiskelijaryhmän rahoitus eriytettäisiin ja jatkuvan oppimisen tarpeet määriteltäisiin elinkeinoissa tapahtuvien muutosten mukaisesti. On tärkeää pystyä reagoimaan nopeasti toimialojen muutoksiin.

Jatkossa oppivelvollisuuskoulutuksen rahoitus myönnettäisiin perusrahoituksen harkinnanvaraista korotusta lukuun ottamatta aiempien vuosien toteutuneiden tietojen perusteella. Jatkuvan oppimisen rahoituksen perusrahoitus myönnettäisiin nykytilaa vastaavasti koulutuksen järjestäjien kuulemismenettelyn perusteella.

MTK-Kaakkois-Suomi näkee, että rahoituksen myöntäminen aiempien vuosien toteutuneiden tietojen perusteella ei palvele luonnonvara-alaa, jossa koulutusta ei järjestetä kaikkialla vuosittain. Luonnonvara-alan opintoihin hakeutuvien opiskelijoiden määrä vaihtelee suuresti vuosittain, siksi edellisvuosien tietojen perusteella jaettava rahoitus ei ole toteuttamiskelpoinen järjestely. Alueen oppivelvollisuusikäisten määrän laskiessa jatkuvan oppimisen koulutuksen tarve suhteessa kasvaa. Tämä muutosehdotus koituisi MTK-Kaakkois-Suomen maakuntien, Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan, osalta rahoituksen huomattavaan vähenemiseen.

Uudistusta ei saa tehdä ilman riittävää tietopohjaa. Rahoitusmallin ohjausvaikutuksista ja kustannus seurannasta tarvitaan pitkäaikaista seurantatietoa sekä arvioita, miten muutokset vaikuttavat jatkuvan oppimisen rahoitukseen.

MTK-Kaakkois-Suomi esittää, että lakiuudistusta tai vähintään rahoitusta koskevaa uudistusta tarkasteltaisiin yhtenä kokonaisuutena seuraavalla hallituskaudella.

Luonnonvara-ala elää rajussa murroksessa, jossa osaamisvaatimukseen tulee pystyä vastaamaan ajanmukaisin laittein ja opetussisällöin. Toimintaa pitää pystyä kehittämään pitkäjänteisesti, mutta opetuksen pitää pystyä vastaamaan työelämän osaamisvaatimukseen ajantasaisesti. Luonnonvara-alan moniosaajien tarve saattaa vaikuttaa vähäpätöisen pieneltä määrältään, mutta heidän avullaan taataan ratkaiseva osuus valtakunnan huoltovarmuudesta tarpeen tullen.

Koulutusta suunniteltaessa ja järjestettäessä tulee huomioida, mitkä ovat työelämän ja yhteiskunnan tarpeet. Tämä ei välttämättä ole sama kuin se, mikä on järjestäjän näkökulmasta taloudellisinta.

Dahlman Tuula
MTK-Kaakkois-Suomi ry